

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 428/2020
24.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивица Костић, адвокат из ..., против туженог Здравственог центра Врање, чији је пуномоћник Мирослав Нешић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1584/2018 од 24.09.2019. године, у седници већа одржаној 24.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1584/2018 од 24.09.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П1 1764/16 од 11.04.2018. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог број ... од 07.07.2016. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду и наложено туженом да тужиоца врати на рад, на послове и радне задатке који одговарају његовој врсти и степену стручне спреме. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 116.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1584/2018 од 24.09.2019. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Врању П1 1764/16 од 11.04.2018. године.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...87/18) и одлучио да ревизија туженог није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време по основу уговора о раду од 28.12.2012. године и распоређен на пословима ... у ... служби – Одсеку за Анексом уговора о раду тужилац је распоређен на пословима ... у Служби ..., ОЈ Дом здравља Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему АП Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“ бр. 101/2015, 115/15, 10/16 и 22/16) предвиђено је да тужени може да има максималан број запослених од 1344 на неодређено време. У складу са Правилником о процедури за утврђивање вишка запослених од 29.01.2016. године, тужени је са представницима репрезентативних синдиката код послодавца закључио Споразум о утврђивању критеријума за вишак запослених немедицинских радника од 02.06.2016. године, којим су утврђени критеријуми по којима ће се вршити бодовање запослених за чијим радом је престала потреба. Као основни критеријум предвиђена је дужина ефективног стажа осигурања а прописани су и допунски критеријуми, уколико два или више радника имају исти број бодова по основном критеријуму, и то: примања по члану породичног домаћинства, број деце до 26 година старости према којима запослени има обавезу издржавања и здравствено стање запосленог и чланова његове уже породице. Тужени је донео Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији послова од 28.03.2016. године, којим је у оквиру Дома здравља Врање, у Служби за ..., систематизовано радно место ... са једним извршиоцем, уместо два по претходном Правилнику, а у Служби за ... са здравственим станицама и амбулантама, у којој је радио тужилац, систематизовано је радно место ... са 16 извршилачких радних места, уместо 18 колико је било предвиђено претходним Правилником. Актом Министарства здравља од 18.05.2016. године дата је сагласност на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији послова од 28.03.2016. године. Након тога тужени је донео Одлуку о спровођењу анкете за споразумни престанак радног односа уз исплату новчане накнаде од 19.05.2016. године. Одлуком туженог утврђени су послови немедицинских радника за чијим је обављањем престала потреба и утврђен број извршилаца немедицинских радника за чијим радом престаје потреба у складу са новом организацијом рада. Чланом 5. Критеријума за утврђивање вишка запослених немедицинских радника у здравству, утврђених од стране репрезентативних синдиката у области здравства на нивоу Републике Србије, који су достављени туженом, прописано је да ће се при предлагању и утврђивању запосленог за чијим је радом у складу са законом престала потреба, примењивати критеријуми по следећем редоследу: примања по члану домаћинства, дужина ефективног радног стажа, здравствено стање запосленог и чланова његове уже породице, број деце до 26 година старости према којима запослени има обавезу издржавања и услови рада. Министарство здравља се актом од 03.01.2018. године изјаснило да су сви здравствени центри у Републици Србији били у обавези да наведене критеријуме примене на наведени начин и да нису били овлашћени да их мењају, како у погледу бодовања тако и у погледу одређивања основних и допунских критеријума. Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити, Синдикат лекара и фармацеута и Национална служба за запошљавање Филијала Врање, дали су позитивно мишљење на предлог Програма за

решавање вишка запослених немедицинских радника код туженог од 06.06.2016. године, па је Управни одбор туженог дана 27.06.2016. године донео Програм решавања вишка запослених немедицинских радника, са критеријумима утврђеним Споразумом од 02.06.2016. године са представницима репрезентативних синдиката код туженог. Тужени је тужиоцу отказао уговор о раду решењем од 07.07.2016. године јер је због нове организације рада смањен број извршилаца на радном месту спремача, закључно са 27.06.2016. године, уз признавање права на отпремнину.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужени није извршио правилно бодовање запослених за чијим је радом престала потреба јер није применио критеријуме репрезентативних синдиката у области здравства на нивоу Републике Србије, супротно њиховом обавезујућем карактеру, па су поништили решење туженог о отказу уговора о раду као незаконито, применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду и члана 19. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору.

По оцени Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев тужиоца и поништили као незаконито решење туженог којим му је отказан уговор на раду.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских и организационих промена престане потреба за обављање одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбом члана 158. став 1. Закона о раду прописано је да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 1. овог закона запосленом исплати отпремнину у складу са овим законом.

Одредбама члана 153. до 158. Закона о раду прописан је начин утврђивања вишка запослених код послодавца када је, с обзиром на укупан број запослених и број запослених који су вишак, неопходно доношење програма и поступак његовог доношења. Чланом 155. став 1. Закона прописано је да програм између осталог садржи разлоге престанка потребе за радом запослених (тачка 1) и критеријуме за утврђивање вишка запослених (тачка 4), док је према ставу 2. овог члана, послодавац дужан да предлог програма достави синдикату и организацији надлежној за запошљавање ради давања мишљења. Чланом 156. став 3. Закона о раду је прописано да је послодавац дужан да размотри и узме у обзир предлоге републичке организације надлежне за запошљавање и мишљење синдиката и да их обавести о свом ставу у року од 8 дана.

Код туженог је дошло до спровођења поступка рационализације на основу Закона о начину утврђивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 68/2015, 85/2015, 81/2016). Чланом 19. овог закона предвиђено је да су у периоду спровођења рационализације, ради праћења спровођења акта о максималном броју запослених, организациони облици у јавним службама из члана 2. став 3. овог закона (јавне службе чији је оснивач Република Србија или које плате својих запослених финансирају из буџета Републике Србије, односно из

доприноса за обавезно социјално осигурање без обзира ко је оснивач јавне службе), дужни да акте о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места достављају на претходну сагласност министарствима у чијем делокругу се налазе послови за чије обављање су образоване јавне службе.

Правилан је закључак нижестепених судова да је сврха наведене законске одредбе праћење спровођења акта о максималном броју запослених и да сагласност надлежног министарства на акт о систематизацији морају да добију оне јавне службе које имају обавезу рационализације, укључујући здравствене установе, односно оне јавне службе које имају већи број запослених од броја утврђених актом владе. У конкретном случају код туженог је дошло до организационих промена и потребе смањења броја запослених, а између осталог и до смањења броја извршилаца на пословима које је обављао тужилац.

За закониту примену отказног разлога из члана 179. став 5 тачка 1 Закона о раду, у ситуацији када се на одређеном радном месту смањује број извршилаца, неопходно је приликом утврђивања ко ће од запослених бити проглашен технолошким вишком, применити критеријуме на основу којих ће се вршити бодовање и рангирање запослених. Тужени је приликом бодовања тужиоца одступио од критеријума који су утврђени од стране синдиката у области здравства на нивоу Републике Србије, који су достављени свим здравственим установама, као и туженом, и који су били обавезујући, како у погледу бодовања тако и у погледу утврђивања основних и допунских критеријума.

Нису основани ревизијски наводи да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су поништили као незаконито решење о отказу уговора о раду, јер је тужени у потпуности спровео и испоштовао законом прописану процедуру и начин решавања вишка запослених, применом критеријума које је прописао својим општим актом – Правилником о процедури за утврђивање вишка запослених од 29.01.2016. године. Супротно наводима ревизије, критеријуми за спровођење поступка утврђивања вишка запослених немедицинских радника у здравству које су утврдили синдикати у овој области на нивоу Републике Србије, били су обавезујући за све здравствене установе а не само за оне које нису донеле сопствене опште акте и критеријуме, па тиме и за туженог, који је био дужан да критеријуме дефинисане својим општим актом усклади са критеријумима и начином бодовања који су прописали републички синдикати у области здравства, према редоследу и значају којим су наведени. Тужени је одступио од Критеријума које је примио од Министарства здравља јер је као примарни критеријум применио дужину ефективног стажа осигурања, у погледу којег је променио и начин бодовања тако што је сваку навршену годину у радном односу код туженог бодовао са 2 бода а код другог послодавца са 0,125 бода, уместо да сваку годину стажа код туженог вреднује са 0,125 бода а сваку годину у радном односу са 0,5 бода, не примењујући при томе остале прописане критеријуме.

Имајући у виду да је на изложени начин тужени извршио неправилно оцењивање запослених за чијим радом је престала потреба и тиме незаконито поступио приликом отказивања уговора о раду тужиоцу, правилна је одлука нижестепених

судова да је основан тужбени захтев за поништај отказа уговора о раду. Из тих разлога је неосновано истицање у ревизији тужиоца да су судови погрешно применили материјално право.

Будући да је побијано решење о отказу уговора о раду незаконито, то постоји основ за обавезивање туженог да тужиоца врати на рад у смислу члана 191. став 1. Закона о раду, што ревизију туженог чини неоснованом и у том делу.

Осталим наводима ревизије не доводи се у сумњу правилност и законитост нижестепених пресуда, те је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић